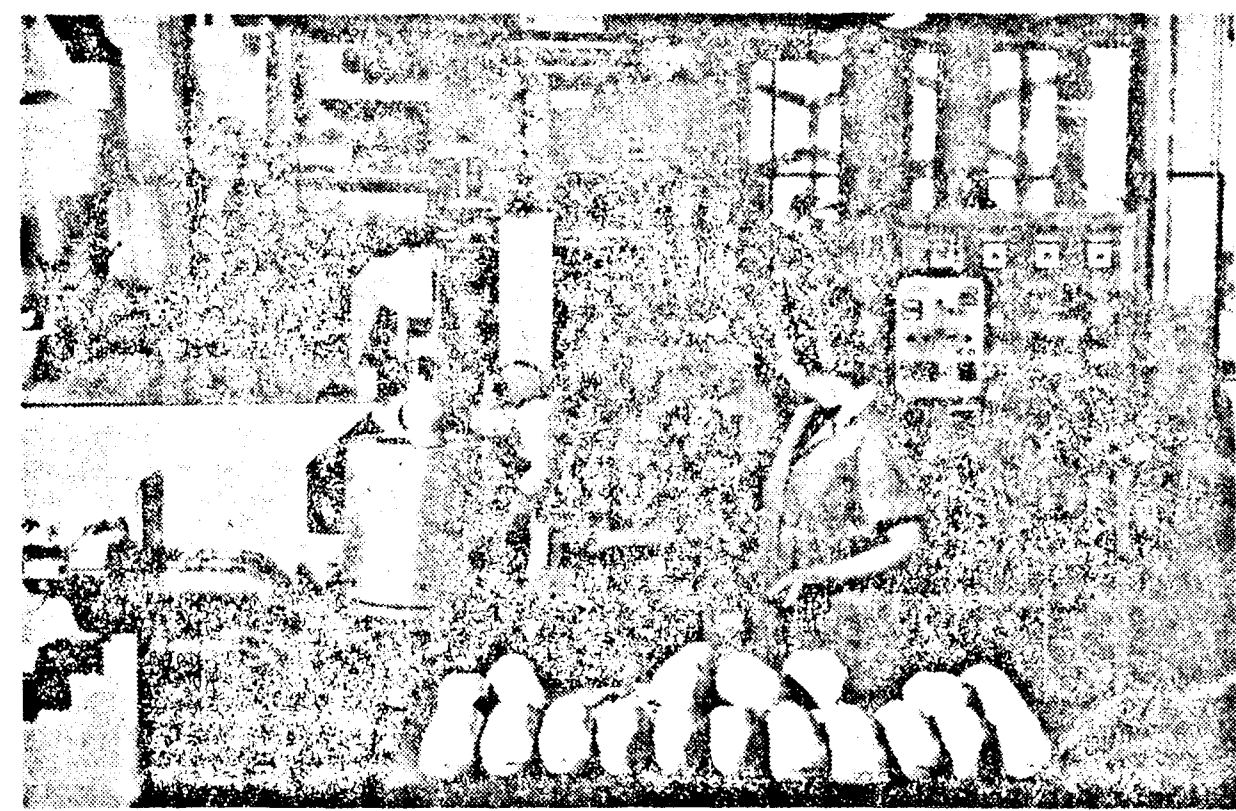

VÖRÖS LOBOGÓ

AZ RKP ARAD MEGYEI BIZOTTSÁGA
ÉS A MEGYEI NEPTANÁCS LAPJA

XXV. évfolyam, 7691. szám Vasárnap, 1969. december 7. 4 oldal, 30 bani

Az Arádeanca műanyagfeldolgozó részlegen.

(KELEN FERENC felvétele)

Jelentjük a választóknak

Figyelembe véve a lakosság igényeinek és vásárló erejének szüntelen növekedését, a megyei neptanács számos intézkedést fogantatott a kereskedelmi tevékenység magasabb szintre való emelése érdekében. A múlt esztendőhöz viszonyítva, idén mintegy 120 millió lejjel több ipari, élelmiszer és közszükségleti cikket juttattak a megye lakosságának. Jelentős sikereket születtek a városi és falusi kereskedelmi egységek hálózatainak bővítése és korszerűsítése terén. Arad municípiumban például megnyitották az Olimpiai sportfelszereléseket árusító üzletet, a Lantul vaskereskedést, a Mercur drogériát és más egységeket. A helyi Közelmezei Trószti korszerűsítette a Timis büfét, a Bucegi falatolózt, a Spicul egységet, a közelmúltban átadták rendeltetésének az új lakto-vegetarian falatolózt. Az új létesítmények közé sorolhatjuk a Libelula cukrászdát, a Zori de zi és Izvorul Rece kerthelyiségeket.

Vladimirescu, Monostoron, Bellen szövetkezeti áruházakat létesítettek, Szentannán üzletházakat építettek. Nagyszentivén, Ságón, Aranygón, Kisiratoson, Motioriban, Fazekasvársádon és Szapárlegten korszerűsítették az üzleteket, új berendezésekkel látták el azokat. Megyeinkben idén összesen 75 új üzletet létesítettek, illetve korszerűsítettek. Ezzel párhuzamosan jelentősen növekedett a különféle szolgáltatásokat végző műhelyek hálózata. Aradon megkezdte működését a Deservirea ktsz., amely építkezési, tervezési, víz- és villanyterelési, grafikai és más jellegű munkákat végez a lakosság számára. Vidéken 34 új átvétőhelyet, illetve műhelyt létesítettek. A megyei pártkonferencia határozatának megfelelően Vingán, Szentannán, Kisiratoson, Kürtösön és más helységekben a kisipari termelőszövetkezetek elektromos háztartási gépek javítását végző műhelyeket létesítettek.

Év végéig mind az állami kereskedelmi szervezetek, mind a fogyasztási szövetkezetek több új üzletet adnak át a lakosságnak.

(-f)

Vagongyári észrevételek

A munkaidő-kihasználásról

Minden munkahelyen a legfontosabb feladat a rendelkezésre álló 480 perc tökéletes kihasználása. A Vagongyárban a legtöbb dolgozó ezt tiszteltetben is tartja, a mindennapi munka e legegyszerűbb, de legfontosabb követelményét. Mégis előfordul, hogy a dolgozók egy bizonyos hányada késéssel áll munkába, vagy nem adja át üzemképesen gépet.

Ezt tapasztalhattam november 19-én 7.30 órakor, a forgószalag részlegen. Puf Dumitru esztergályos, habár már egy félóra jár a munkát, Szomszédia, Geiser A. is hasonlóképpen cselekedett. És ugyanez volt a helyzet Casnic Ioan és Szabo Bela gépei mellett. 8 órakor meg mindig csak az illusztráció volt elfoglalva. Miért nem dolgoznak — kérdeztem. A segédmunkás nem hozta el a felkésztermékeket a köz. raktárból — hangzott a felelet. Maguk kellett azt odahordják.

Másnap reggel 7.30 órakor ugyanígy találunk az említett esztergályosokat. Szabo Bela azért nem dolgozott, mert Casnic Ioan-tól függ munkája. Ez utóbbi pedig meg a kecskét sem rögzítette tartójába. Ugyancsak ez a kép tárul elénk az általános gépműhely-

ben is. Toader Dumitru 45 perccel később kezdő a munkát műszakváltás után. Rep Peter ezt még megtoldja 15 perccel és csak azután indította be revolver padját. Drăgoi Florea, a mester sem volt látható sehol.

Az öntőde jöcskán lemaradt az utóbbi időben. S ahelyett, hogy itt kikészítőbőlt volna a műszakváltással járó idővesztéseket, meg inkább növekedtek. A formázók műszakváltás után egy órával sem kezdtek munkához. A homok-előkészítő gépeknél dolgozókat hibáztatták, mivel onnan késve érkeztek az anyag.

A munkaidő teljes kihasználását csak a géppark egyre nagyobb arányú kihasználásával érhetjük el. Bár ez mindenki előtt világos, gyakran álló géppel találkozhatunk. A forgószalag részlegen november 19-én reggel 9 órakor három nagyteljesítményű gép állt. A kereteket kellett volna megmunkálni az említett portálmaró és gyalogképen. A forgószalag részlegen azonban csak 9 óra után érkeztek. Hasonló kép tárul elénk az anyagszállásnál is. Két-három óráig álló órákhoz állt, mivel nem szállították oda idejében a szükséges hengerelt árut.

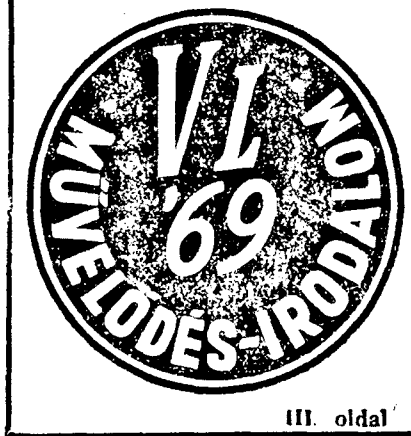
Az időalap gazdaságos kihasználását nagyarányban befolyásolja munkahelyen anyagokkal, szerzőkkel való ellátás. November 17-én és 18-án a szerelő-hegesztő részlegen tapasztalhattuk a rossz szervezett anyag és szerzők hiányát a következőkkel. Egy embert találtunk a GVAS típusú vasgónok mellett, beszélgettünk. Megkérdeztük: Miert állnak? Azt felelték, hogy az előkészítő részlegről nem érkeztek meg a szükséges alkatrészek. Ugyancsak az említett napokon találkoztunk három hegesztővel, ténlegedtek, mert a vasgón oldalalok odaszállítására órák hosszat késett. És állt néhány szerelő is anyaghiány miatt. Az egyik munkahelyen a kenőzsír hiányzott. A negy-öt emberből álló munkacsoportok tehát semmieségek miatt több órát elveszítettek drága munkaidőjükből.

Sok rendellenességgel találkozhat az, aki a vagongyári üzemrészlegen jár. Csupán a legjelentősebbeket említettük meg. De fel szeretnénk hívni a részlegvezetőket, mestereket és diszpécserket figyelmét arra is, hogy a munkahelyi ellátása a legfontosabb követelmények egyike. Sokan közülük formálisan végzik feladatukat, s ezért sok száz, ezer, munkaóra vesz kárba.

A műszaki-ügyművelti vezetőségnek a legszigorúbb intézkedéseket kell fogantatnia, mivel nemcsak a tervet kell teljesíteni, hanem a lemaradást is be kell hozni. Nem szabad eltérni, hogy míg egyesek túlórának, mások munka nélkül ténlegedjenek.

SIMON I. ȘTEFAN
minőségi ellenőr

Lapunk tartalmából:

U Thant
javaslata
a
Biztonsági
Tanácshoz

III. oldal

IV. oldal

Név és érték

Szőcs István irodalomkritikus három csapnivalóan rossz verset küldött a Megyei Tükör szerkesztőségének, Kányádi Sándor nevében. A versek megjelentek a lap jubileumi számában... Kányádi aláírásával. A vita megindult.

Eg a sepsiszentgyörgyi Diána templom egyik kápolnája. Az ország irodalombarátai nem kis málcával figyelik az önkéntes tüzők ügybuzgalmát, akik miközben vederszámba onták a magvarazótokat az égő szentélyre, övön aluli ütséket küldenek a „szamosparti gyújtogató” címére.

A Megyei Tükör nyelve a keserű pirulát, és a maga részéről holtán nyilvánította Szőcsöt — alighanem erkölcsi halottnak gondolták — bár a gyászjelentés kissé korainak tűnik.

Az Ifjúmunkás Szőcsöt, kis pukkelivel, hasznos irodalomkritikusként aposztrofálja, de nem hallgatja el, hogy ami igaz, igaz, valami baj van a szerkesztői koncepció körül.

A vidéki lapok egyelőre hallgatnak a „peritratokat” tanulmányozásról. Mi is ezt tettük. Elolvastuk a verseket, aztán a hibaigazítást. Az utóbbi érdekesebb. Tavoli asszociációval idézi a tanítómestert a medvével, aki a kertész barátja volt. Ismerik a történetet? A csattanója: a medve az alvó kertész arcáról legyet hessent el... a legyet elrepül és vele a kertész feje is. A Megyei Tükör ugyanis mentegetősköppen így érvel: Kányádi neve elbír ilyen zseniket is. Hm... Jól megvédte a költőt! Ebből az állításból két dolog következik: EGY — a kiválasztás alapja nem a mű, hanem a szerző, KETTŐ — ha ezeket a verseket csak Kányádi neve miatt közölték, joggal feltételezhetők, hogy a múltban is hasonló elvek alapján jártak el. (Ez egyáltalán nem hízog Kányádira).

A Megyei Tükör hibaigazításában — szándéka ellenére — utólagosan felmenti Szőcs Istvánt. Nem érdemel kíméletet az a szerkesztői felfogás, amely rossz verseket jó nevekkel fémjelvezve elfogad és feltalál. Bűn ez a költővel és az olvasóval szemben. Legyünk őszinték! Az a véleményünk, hogy ebben az esetben Szőcs nem egészen szalonképes eszközt, szentesítette a cél. Persze csak akkor, ha a cél valóban az egészséges irodalmi légkör megteremtése volt. A templomgyújtogató a Megyei Tükör vetette a csóvát, de vethette volna máshova is...

Eg a sepsiszentgyörgyi Diána templom... A szemünkbe szálló pernye megkönnyeztet. De vigyáznunk kell, nem ez az egyetlen tűzveszélyes szerkesztőség.

TOKAY GYÖRGY

A KISZ megyei bizottságának plenárisa

A falusi KISZ-szervek és szervezetei tevékenységének elemzésére kerül sor vasárnap délelőtt a municípiumi neptanács dísztermében. A megyei KISZ bizottság plenáris ülésén részt vesznek a megyei KISZ bizottság tagjai, a köz-ségi KISZ bizottságok titkárai, néhány megyei KISZ bizottságának titkárai, különböző megyei intézmények (Megyei Mezőgazdasági Igazgatóság, az MTSZ-ek Megyei Szövetsége, a Megyei Művelődés- és Műveltségügyi Bizottság stb.) vezetői, Állami Mezőgazdasági Vállalatok, mezőgazdasági Gépesítő Vállalatok, mezőgazdasági szakiskolák igazgatói, valamint a szentannai, majláti, kisiratosi, simándi, nagypergei mtsz-ek elnökei.

Érdekes olvasmány! Valóságos enciklopédia! Egyetlen házból se hiányozzék: az Almanahul SCÎNTEIA 1970.

Tartalmából:

Nemzetközi ankétok: A nagy társadalmi szerződés, Milyen lesz a világ 2000-ben, Modern civilizáció — érték-e a mítosz, Kozmikus lények korszaka stb.

Kulturális, tudományos és sportkrónika, Megyénk és a többi megye legfontosabb történelmi, földrajzi, gazdasági adatai stb.

Mit tudunk a kék kontinens titkairól, Diéta pontok szerint, A ruházat és a butorzat története, A világ nagy könyvtáraiban, A mexikói labdarúgó világbajnokság, Humoros károlatok, Fejtőró stb.

Kapható minden újságkioszkban és könyvtárban, ára 16 lej.

Üzemi szarkák pszichológiája

Teba gyár. Hét óra 10 perc, vége az éjszakai váltásnak. A kifelé igyekvők szentelen arccal mutatják taskájuk tartalmát — gondolatban talán már otthon járnak, vagy a pénztárcájukban lapuló, bevasárlásra kipróbázott pénzkelet számológátják: mit főzhetnek ebből holnapra?

— Engem minden nap, előtt a mérge — mondja az egyik öszhajú munkás, miután kijutott a kapun, s hangjában felhaborodás izzik: — lealázok tartom a motozást! Minek van szükség ilyenre 1969-ben?

— Hiába dohogsz — nyugtáztatja társa — szükség van az ellenőrzésre. Sok az üzemi szarka. Ha nem lenne portás, elvinnék a fél gyárat.

— De engem emberi méltóságomban sért az a lealázó tapogatas, nem érde? Kellene tenni mári valamit, hogy...

Nem hallottam, mit ajánlott az idő szak — elkaptja hangját a szél — de igaz adtam neki: teni kéne mári valamit!

Üzemi szarkák. Kis stílusú gyári bolvajokat neveznek így. Általában jelentéktelen értékű tárgyakat tulajdonítanak el, ugys mondhatnók „csipegetik” a közvagyonról. — Igen ám, de a sok kicsi sokra megy! — mondja Nistor Maria, a Teba gyári biráskodási bizottság elnöke. — Ezért ítélkezünk szigorúan a jelentéktelenné tünd ügyek esetében is.

— Sok a tolvaj?

— Biráskodási bizottságunk ebben az évben 66 ügyet tárgyal. Az elulajdonított áruk értéke általában nem haladta meg a 20–30 lejt. (A súlyosabb esetek a törvénytsekre kerülnek.) Példás pénzbüntetéseket szabunk ki, s ennek eredményeként egyre csökken az üzemi szarkák száma.

Kenez Mihály, a biráskodási bizottság alelnöke, és Nini Sarolta

titkár is bekapcsolódik a beszélgetésbe. Elmondják, hogy a legtöbbben tagadják a szándékot, megtehetőnek, hogy ők nem tudják, miként került taskájukba az a néhány méter anyag, biztos, valaki becsémpesztte (ami igaz, igaz: ilyen is előfordult már), arrogánsan beszélnek a tárgyaláson, és akkor „puhulnak meg”, amikor meghallják az ítéletet: a 8–900 lejes pénzbüntetés.

— Kleptománias esetek vannak? — A rajtakapottak nagy többsége — bizonygatja Nini Sarolta — előre meghatározott céllal cselei el az árut, megtervezi és megszervezi a lopást. Mi már jól ismerjük az üzemi szarkák pszichológiáját...

Üzemi szarkák pszichológiája. Nem emlékszem, hogy ez a téma szerepelt volna lélektan professzorunk egyetemi előadásorozatában... Kiválasztok találatomra egy nevet: T. Gh. Hét méter Zinat (értéke 104.61 lej) próbált — testére tekerve — kicsémpézni a kapun. Megmondom, ki vagyok, miért jöttem. A 45–50 év körüli alacsony férfi laposakat pislant felém, várja a kérdéseket.

— Miert lopott?

— En, kerem, nem loptam! — tiltakozik. — Tizenkét éve dolgozom itt, bárki megmondhatja, nem vagyok lopós. Akkoriban esett az eső, mifelénk nagy a sár, gumicsizmában jártam. Fázott a lábam, levágtam magamnak egy kis kapucnát való anyagot. A kapunál megfogták cirkszt csináltak belőle.

— Maga hétméteres kapcát vitsel?

— Vékony anyag a Zina. És nagy volt a csizmam!

Félfelfordított fejfel lesi, hiszek-e neki.

OROSZHEGYI KÁROLY

(Folytatása a II. oldalon)

Teljesítették évi tervüket

Tegnap a déli órákban jelentették, hogy a Textilipari Kombinázhoz tartozó Vörös Triko gyár munkaközössége teljesítette egész évre szóló tervfeladatait. A huszonöt nappal határidő előtti tervmegvalósítás azt jelenti, hogy az év végéig hátra lévő időszakban jelentős mennyiségű tervmennyelű kötött holmit készítenek fel a szorgalmas Vörös Triko gyáriak.

Kivülről, a szűk utca túlso járdájáról nézve nagyon jól mutat ez a villaszerű épület, torlanyaival, nagy fehérkeretes ablakaival. A kapun belépő egyenesen a keskeny vörösmárvány csigalépcsőnek megy. Csend, Valahol az emeleten valame, lyik krémszíni ajtó mögüli halk mély hang kaverdik: vékony és, gyermekjátékosokkal.

Előlebelek nélkül léptem ebbe az épületbe. Az évek kikapottatták belőlem az idegenkedést, elfelejtettem az irtózatot, ami sokáig kísértett egy gyermek-kori áruházi látogatás után.

Az igazgatói szoba hangulat, tos, majdnem otthonos.

Örülök, hogy kellemes az első benyomás.

A tapétázott ajtó mögött, a szomszéd szobában női hang sístereg, sziszeg, sssss, szszszsz, gyermekhangok sísteregnek, sziszegnek utána, nem úgy, e-lőlől, sss... na így, ügyes vagy, mond azt, hogy só...

— Van néhány beszédhibás gyermekünk, a tanárnő gyakran velük.

Gyakorol, tanít, gyógyít, tisztaságra vigyáz, a tanárnő, az ovónő, az egészségügyi nővér, a takarító asszony, egyezőval: a mama. Az itteni 106, 3–7 éves gyerek legfőbbjének

minden asszony: mama. A kisgyermekben, aki talán születése óta nem látta az anyját, tehát nincsenek konkrét képzetei róla, mama minden nő, aki megismogítja, játszik vele, cukorkát ad neki, vagy csak melegen néz rá.

Mama, mama...

— Hol vannak az igazi mamák?

— Egyesek betegek, munkasok-mindent nem értünk, és sokszor tehetetlenek vagyunk. Azt kérdezte tőlem, hogy lehet az, hogy allandoan fejlődik az emberek öntudata és mégsem csökken az ilyen szülők száma. A nagy kérdés kis részére sem tudok válaszolni.

Különböznek-e valaminek az itteni gyerekek, a hasonló koru, családban nevelkedőktől?

— Hozzánk három éves kortól kerülnek, a Gyermekek Há-

zából. Van olyan köztük, aki a másfél, két éves gyermek szemléleti fejlettségi fokán áll és nem azért, mert öröklött volna gyenge szellemi képességeit. A családban már foglalkoztak a kisgyerekekkel, szeretettel veszik körül, tanítják és általában mindent megadnak neki, ami normális testi-szellemi kibontakozáshoz szükséges.

— Ez azt jelenti, hogy nem lehet normálisan gyermeket családi körön kívül nevelni?

— Lehet, hogyne. De ne-

Bizonyára emlékeznek meg, néhány évvel ezelőtt, milyen nagy port vert fel a cigarettá ellenes kampány.

Igaz, időnként aze-lőtt is szó esett a dohányzás káros hatásáról. Orvosok, kutatók bizonyították: a nikotin pont olyan, sőt esetenként még veszélyesebb méreg az alkoholnál. A dohányzók ennyi és ennyi százaléka pusztul el tüdőrákban, a cigarettázást sosem késő abbahagyni stb.

Mindez azonban eltorpult a szervezett hadjárat mellett, amely az említett időszakban indult a cigarettá, pipa, szivar ellen. A sajtó, rádió, televízió, az iskola — a tömegnevelés megannyi hathatós eszköze csatasorba állt. A nem dohanyosok fellelegtek. Eljött a mi időnk, nem dolgozunk többé füstös, egészségellenes levegőjű irodákban.

Szélesre tárták az ablakokat és kifüggesztették a fehért. Tílos a dohányzás! vagy finomabban fogalmazva: Mi nem dohanyzunk!

A cigaretta kedvelők pedig mit tehetek? Ledolgoztak a nyolcórái

terjedt, hogy az ország egyik nagyvárosa modern nappali barjában a következő jelszó vette el kedved a dohányzástól: Védjük gyermekeink egészségét! Nem értettem egészen, mitől védik. A dohányfűstől vagy az

alkoholtól. Ha már a gyerek bárba jár, legalább ne szennyezze tüdejét azzal a ronda, nikotinos levegővel, nem igaz?

De beszéljünk komolyan: nem a dohanyosok mellett és érdekében szeretnék kiállni. Elkeszt és értelmen kísérlet lenne. Különbben jómagam is csak módjával füstölök. (Állítólag kocadohanyos vagyok). A hiba ott van, hogy a lénye-

gekben — leszámítva tulzait — helyes és értékes akció néhány hónapos fellendülés után fokozatosan ellankadt és ma már-már feledésbe merült. És ne higgyék kérem, hogy a mindenre elszánt dohanyosok ellenállásán tört meg a lendület. Ah, dehogyis, hanem a TAPU-n. Mert mit ér a párolgó fekete, ha nem szivhatss mellé el egy cigarettát? A vendégek pedig át-pártolnak abba a cukrászdába, presszóba, ahol semmilyen tiltótable nem korlátozza szenvedélyüket.

Igy aztán egyik napról a másikra visszakerültek a hamutányérok a Macul Rosu, a Republica cukrászdák asztalaira. Ujra vágni lehet a fűstöt, viszont az asztalok foglaltak. Ki törődik itt már az egészséggel?!

Miert minden „csoda” csak három napig tart?

PUSKEL PÉTER

Habozás nélkül állítom, bár nem szeretem a nagy szavakat: ha vannak hétköznapi, szürke hősök, akkor én látom őket. Poz, látványosság nélkül, szerezény teszik azt, amit hivatásuk megkövetel. Talán többet is — de a határonalok elmosódnak, itt már nincsenek kriteriumok.

— Szereti a gyermekeket?

— Nem tudom, mire gondol. Már mindnyájan több éve vagyunk itt, a gyermekeket évek keresztlap nap-mint nap tanítjuk beszélgetni, játszani, szemlünk előtt nőnek, fedezik fel a világot. Derülünk apró csínyjeiken és... sirunk, ha itthagynak. Iskolába mennek. Az ő életük nyugodtan mondhatom, a mi életünk is.

Az ovónő, aki ezeket mondta fiatal, még nincs férjnél.

JÁMBOR GYULA

(Folytatása a II. oldalon)

Számontartott, elfelejtett születésnapok

keptelenek, sokgyermekesek, vagy erkölcselen magatartásuk miatt fosztották meg őket anyai jogaiktól. De a legtöbbjükrol nem tudunk semmit. Egyszerűen nem törődnek gyermekeikkel. Azt mondják tartsa el őket az állam. Az ilyen szülők, a nyáti...

(Ne folytassa igazgatónk kérem, midnyájan sejtjük, mit akar mondani. Mások is beszéltek már emberi, szülői felelősségről, mert mindenféléről beszélhetünk, vadolunk, nevelünk, büntetünk, szeretünk, és

zából. Van olyan köztük, aki a másfél, két éves gyermek szemléleti fejlettségi fokán áll és nem azért, mert öröklött volna gyenge szellemi képességeit. A családban már foglalkoztak a kisgyerekekkel, szeretettel veszik körül, tanítják és általában mindent megadnak neki, ami normális testi-szellemi kibontakozáshoz szükséges.

— Ez azt jelenti, hogy nem lehet normálisan gyermeket családi körön kívül nevelni?

— Lehet, hogyne. De ne-

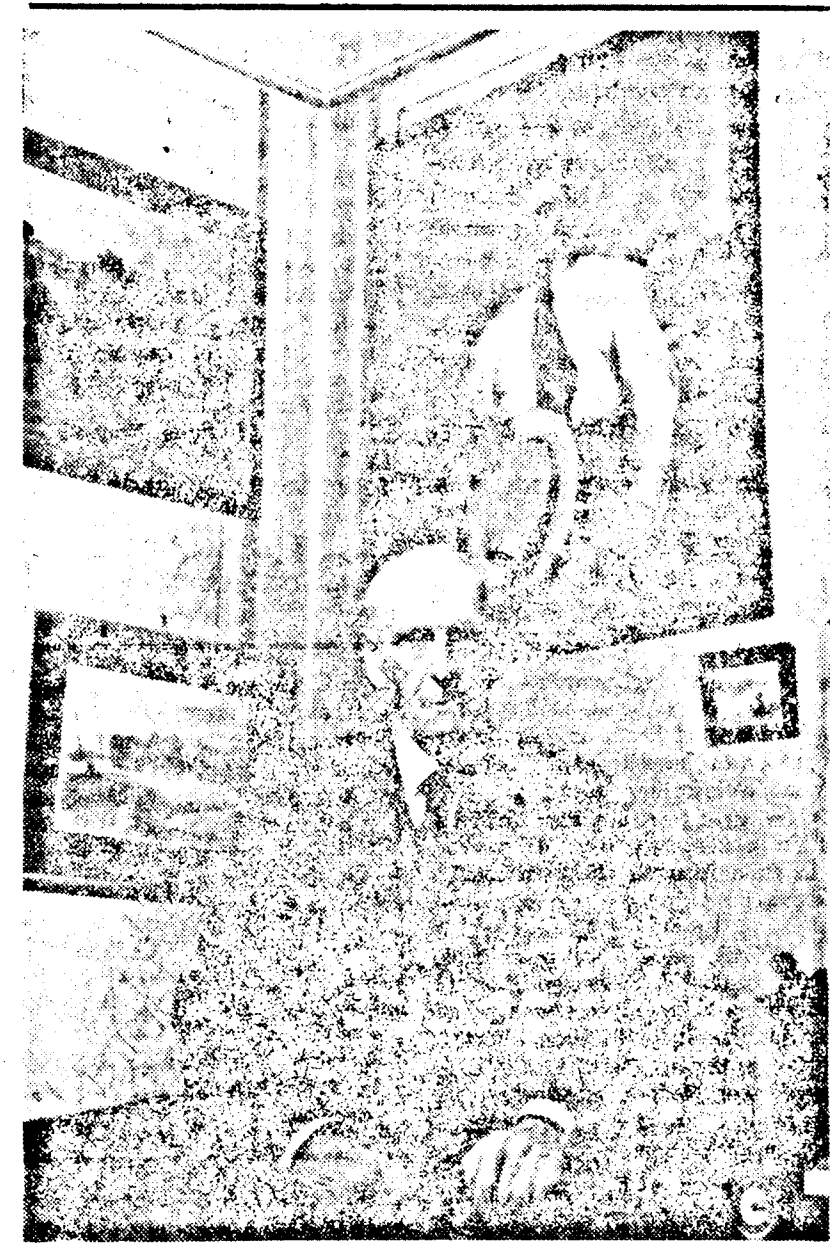
Bálszinkáz

(732)

Sok szó esett az utóbbi időben a mozikban vetítésre kerülő filmek összevágásának kérdéséről. Nem egy indokolt bírálat hangzott el az igényesebb közönség részéről azzal kapcsolatban, hogy a mozik előszertett tűznek műsorukra úgynevezett kommerszfilmeket, melyek állandóan telt házat vonzanak. Az Angélikák, Gringók, Nagy Medvek, Colt-os szerencselovagok aradata valóban jórezt kizsírította a kisebb kaszásokkal kecsesítő, értékes filmalkotásokat.

Nekünk teljesíteni kell a vetítési tervünket, mit csináljunk, ha a mozilátogatók túlnyomó többsége az ilyen filmek kedvelői? — védekezik a Moziállalat és végreményben igaz van. A tervfegyverem valóban minden gyárja, intézményre egyaránt kötelező és éppen ezért minden meg kell tenni betartását. A kérdés azonban éppen az, hogy miként valósítsuk meg az előirányzatot. A tervteljesítésnek — az ipari és kereskedelmi vállalatok analógiájával elve — van egy másik oldala is. Nemcsak az érték-de a választékterv tiszteletben tartása is kötelező! Semmiképpen sem lehet közömbös a társadalom számára, hogy a mozi, — ez a rendkívül fontos népművelő eszköz — milyen filmek vetítésével valósítja meg bevételi tervét? A legkönnyebb ellenállás vonalán haladva, úgy, hogy a már e levele telt házat biztosító kaland- és limonádéfilmeket vetítenek, avagy a nehezebb, de feltétlenül hasznosabb és végössorosan gyümölcsözőbb utat választva. Ehhez gondosan, a

A napokban megnyitott Pataky Sándor- emlékkiállítás nem egyszerű beütemezett látást, hanem a kegyelet és szeretet kifejezése az időmester iránt, aki életének utolsó percéig esztétik a kezében hirdette az ország témáit képeken a hazai táj esztétikus szépségét, színharmóniáját.

A kiállítást, amelyre szinte gyermekes izgalommal készültek, nem érthette meg. Néma csendben távoztak közülünk, de hátrahagyta hosszú életének gazdag termését s így emléke örökre közöttünk.

Pataky Sándor 1880 július 26-án született Aradon. Apja szegény csizmadia volt, aki nyolc gyerme- kes családját eltartással küszködte.

közönség különböző kategóriái izlésének figyelembe vételével összeállított műsorgett, az értékes filmalkotások megfelelő népszerűsítésére, általában jobb mozi- propagandára (szimpozionokra, megbeszélésekre, nyomtatott ismertető- kre) lenne szükség. Nem járult hozzá a filmszínházak bevetelésének növeléséhez az a tény sem, hogy hónapok keresz- tül csak elvétve vetítettek híradókat, pedig — mint köztudomású — az Al. Saha film- stúdió nem egy alkotása részeseült

kitüntető nemzetközi elismerésben! Sok mozilátogatót elrettent hűvösebb időben az, hogy a Victoria mozi és a peremvárosi filmszínházak rosszul futottak, nem is beszélve arról, hogy a mozik személyze- te egyáltalában nem törődik a nem egyszer hangoskodó, az előadást zavaró „fenyverek” jobb belátásra való térítésével.

Az is elkedvetlenítő, hogy a programozott filmeket oly gyakran változtatják, nem mindig közik a filmek vetítése időpontjának megváltoztatását, a filmhirdetmények nem egyszer tévesek és nem gondoskodnak idejében történő kicse- relésükről stb.

Akad tehát mit javítani a Mozi- vállalat munkáján. Az is igaz vi- szont, hogy az iskoláknak, kulturá- lis intézményeknek sokkal többet kellene tenniük a valóban értékes filmek népszerűsítése, azért, hogy ifjak, felnőttek egyaránt megtanulják élvezni és értékelni mindazt, ami valóban művészi a különböző filmalkotások aradata- ban. M. SZABÓ MARIA

Újabb adatok Caragiale aradi vonatkozásaihoz

Nem rég jelent meg Serban Cioculescutól, a neves irodalomkutató- tól a Caragiale-élet- rajz második, bővített kiadása. (Az első ki- adás pontosan harminc évvel ezelőtti látott napvilágot.) A kiváló kutató hosszasan fog- lalkozik munkájában a nagy klasszikus aradi vonatkozásaival.

V. Goldis, az aradi Románul c. napilap fő- szerkesztője kéri meg Caragiale, hogy írjon a lapba. A lap akkoriban és a tollharcot folytatott az ugyancsak Aradon megjelenő Tri- buna c. lappal. Ez a lap a Goga Octavian köré csoportosult értel- miségi fiatalok szo- csósve volt.

A Románul hasá- bain, Horia Petra-Pet- rescu két terjedelmes tárcacikkben mutatta be az olvasóknak a nagy dramáiro elemü- vet.

Aradon átutaztában, Caragiale egy napra kiszáll és mindkét lap körében tájékozódik. A Románul erről tré- fás, anekdotikus cik- ket közöl, hogy a nagy író népszerűsítése. Ele- inte vonakodik cikket

küldeni, mert úgy gon- dolja, hogy egyik iro- dalmi ellenfele, P. Lo- cesteanu is a munka- tarsak között van. A lap megnyugtató va- lasza után, megje- lenik első irodal- mi cikke. A Tri- buna azonban reagál a cikke, Caragiale „Re- parațiune” címmel vá- laszol a támadásra.

A lap 1911. apr. 5-i számban, a Románul a nagy dramáirohoz in- tézett üdvözlő távirat- okat közli. Majd apri- lis 9-en közlik a „Ter- meszek” c. jelképes cikket. Quatrefoage „Souvenir d'un na- turaliste” c. művének egy fejezetéhez fűz szimbolikus magyará- zatot és elitéli azokat, akik a természetangyál- módjára — kártekon- ykodnak.

Ugyanebben a szá- ban nyitott közlemé- nye jelenik meg. Kije- lenti, hogy csak a tel- jes nevével aláírt cik- kekért vállalja a fele- lősséget.

A lapnak rendkívül színvonalas irodalmi szombat szerkeszt. Eb- ben közli Vlahutának egy addig kiadatlan versét, Al. Brătescu-

Voinesti novelláját és G. Cosbuc versét. O- maga „Szomorú ün- nep” címmel ír irodal- mi cikket.

1911. április 30-án, O. Goga irodalmi elő- adást rendez Aradon. Ebből is tollharc kelet- kezik. A vitába beie- szol Cincinat Pavel- scu, D. Anghel, E. Gir- leanu, Căton Theod- rescu, A. de Herz, D. Nanu, Corneliu Moldo- vanu, Al. T. Stamatiad és V. Eftimiu. Cinci- nat Pavelescu gunos epigrammát közöl Ca- ragiale ellen. A nagy i- ró megértődik és jó- ideig nem közöl a lap- ban. Hosszas békige- tes után, teszi közzé „Stan és Bran között” c. cikket. Ebben a Tri- bunának válaszol. U- gyanakkor Ilarie Chen- di, az ismert kritikus is Caragiale ellen fog- lal állást.

Erdekes helyi emlé- ket őriz a nagy íróról, ma is élő aradi szedő- je, Ion Negus. A ma 85 éves nyugdíjas gepze- dő, jól emlékszik arra, hogy a neves drama- iro, Berlinből haza- utaztában, leggyakrab- ban várattal állított be a Románul szerkesz-

tősegebe. Legyenese- n félrekapott kalappal. huncutkás bajusszal, mindig tréfás kedvvel érkezett. Ingujjra vet- köze irt a szerkesztő, sebben. Kinosan ügyelt a helyesírásra és ezt követelte a szedőtől is.

Azt mondta Ion Negu- nak, ha „tiszteltemben tartja a helyesírás szentírását — egy „pol”-t (egy huszast) kap.” Gondosan átne- zte a korrekturát és mindig állotta a szavát. (A nyomdászok aztán a régi Kiskereszthez címzett vendéglőben egy hordó sor mellett dicsérték a kedélyes író).

Később már azt kér- te, hogy a „brassai Ne- gus”-nak adják a kéz- íratát szedésre, mert „meg egy vesszőt sem vét el”.

Ismeretes egybeként, hogy a kortársak „Vessző apo”-nak be- céztek a nagy író, mert igen akkurátus volt a helyesírás kér- déseiben.

FICZAY DENE

Tóth Mária

Megmondalak

A fiu negyedik. Mindig tisz- ta kék pulóvert visel, alatta fehér keményített kicsi inggel. És szelid, nagy barna szem van. Annyi a szelidég ebben a fiuban, mint a hegyoldalon le- gészle három tehénben. Ki- meresztett szemmel, percig kell bámulni őket, hogy az en- ber meglesse: mozognak-e? Nem, so sincs róla, hogy egyhely- ben rostokoljanak. Szeliden, kiartatlan, öntudatlan ernyei- sebben legelnek. S mivel a fiu jó és szelid volt, az apja, akit szelidsegeben mindig gátlaso- san, méltéartatlan szeretett — gondolt egyet: 6 tanulóét ad- ja érzelmeinek. Nagy, apró kerekre kormányozható lesik- lot eszkalált, amolyan gyerek- játékok. Egy tavaszi vasárnap előhozta a cukrászműhely mel- letti színből (mert az apa idő- lőházban süttött körömlakk izü, agyonszürpö- zött tortákat és a rossz e- lesztől gu- mitapintást, roncós héju fánkokat) es oda hívta a fiút. A fiu nem örven- det. Felt. A villához az aszfaltot, keskeny be- köté uton hő- rögre kaptak felfelé a moto- rok, az ut szalagja kétszer is bogozódott. Nem, a negyedik, barnaszemű fiu határozatlan za- varban volt. „O, édesapam...”

— Nyögöcsélte, mignem a cuk- rász megunt a határozatlansá- got és raparancsolt: „Ülj mö- gem!” Siklottak és lábbal fé- keztek. A cukrász vanília illatu, pijszett keze erősen szorongat- ta a kormányrudat. A kanyar- okban a fiu szédült és fel- fel- siklott, később a fejébe la- zult... Ettől kezdve délen, miu- tan hazatért az iskolából, az e- béd feladásai szabad volt a le- siklotat játszaná. De csak e- bédig. Akkor sovány, fehérkö- ténys anyja neven kiáltotta s ő már huzta, rángatta is a le- siklot húzza, a cukrászműhely mellett szímben. Két hét múlva a szomszéd villából, az elősövény közl kibukott egy sovány, szemüveges fiu. Etelhordóval jött. Megállt a villa bejáratánál, néhány percig elmélyűten pis- kalta az orrát.

— Csabii! —

A hegyek átvették az 1 betű visszhangját. Csabii összeréz- zent.

— Mi van?

A sovány asszony — aki fel- szolgáló volt a villában és jó- modorra nevelte a fiát — rö- g- tön kint termett az ajtóban.

— Te, Csaba, mi az, hogy mi- van? Ugy felképelek, hogy ő- rökletre a homlokodra irod. a tessékét. Na!

A szemüveges fiu sunyi kép- pel újra elordította magát:

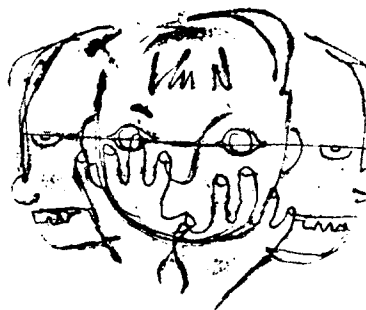
— Csabii!!!

A tiszta, a barnaszemű:

— Tessék?

— Csabi, vegyél fel engem is!

— Nem bírok kettőnek fé- kezni.

GYÖRFFY ÉVA illusztrációja

— Csaba, varjál meg, hallod?

Csaba rár.

Es ettől kezdve minden dél- ben, pontban félegykor a sze- miüveges, sunyi fiu átbujik az elősövényen. Közben üres étel- hordót himbal. Elordítja ma- gat:

— Csabii...

Ha Csaba a szímben bujka! előre, vagy történetesen meg- nem hozta elő a lesiklot —, a szemüveges fiu fejhangon sik- tja a dühében:

— Csabii... megmondalak a- nyukádnak, hogy mit csináltál az iskolában!

Es Csaba tudja, hogy mi következik ilyenkor. Ezért ta- nítás után rohan haza a völgy- ben: ezzel is időt nyer. Meg- izzad mire felér, remeque, zihál- va szedi a levegőt, vágja ki a cukrászműhely mel- lti szu- rajt és ráncigálja elő a lesik- lot. A másik, ha átbujik az elő- sövényen csak annyit kiált:

— Csabii!

Aztán már annyit se.

Jön nyugodtan, ajkát ügyet- lenül csücsöríti, fitymúni ügye- sek valami dallamot, ami soha nem volt és nem lesz dallam.

Ráil a lesiklora — mit ráil, ráter: zkedik! — a lábat Csa- bi ülepenek nyomja, a forró é- telhordót a másik hatahoz so- rítja és sikanak... Csabának fekéznie kell minduntalan. Nyá- kaban a másik fittyje, ülepen a két cipőalp, két sulyos, ó- riási piszkota... Csaba lába re- meg, a karja is remeg. A sunyi nem jutyul, üvölt:

— Csabii, ha lejtessz meg- mondalak anyukádnak!!!

A Tóth Árpád irodalmi kör vendége:

Baróti Pál és Márki Zoltán!

A Tóth Árpád irodalmi kör első, megnyitó munkálását hétfőn, december 8-án, este hat óra- kor tartja, a CFR klub Cloșca utcai helyiségében. A munkálást, melyen Hürkút István elbeszél- sét és Melik Péter két költeményét mutatja be, megtisztelt jelenlétével BARÓTI PÁL irodalom- kritikus és MÁRKI ZOLTÁN költő, mindketten az Utunk szerkesztői.

A Tóth Árpád irodalmi kör vezetősége arra kéri tagjait, hogy pontosan jelenjenek meg a na- gyon érdekes, eseményszámba menő találkozó- n, a vendégek iránti megbecsülése és tisztelete kife- jezésekeppen szeretettel meghívja az Utunk fo- lyóirat barátait, jelenlegi és leendő olvasóit és előfizetőit is.

Márki Zoltán

Északra a nyártól

az én aradi leltem le- késte a fűzfák csatlakozását a tagbaszakadt érkezést akkor kellett volna kezdődnie a forgandó csudálkozással mikor a partokat kigondolták viharos szó volt összeállt a fölönülő zöldekől reményből mely szelek körme alól kiserkedt s könykömön nő ki mióta minden folyó magára eszmélt akkor kellett volna a háttérbe szorított csönddel utra kelni észrevétlen erdőkel' mik elusztak emlékeim előtt félkész sőhajokkal mikbe virágok kérdése takaróztak mi lesz velünk ha már nem kell az izekért lehajolni a homokpad nyomokra ébredt a part változataira dőbrent füvek foittalan esőkre kaptak de én lekéstem az idő sikamlós terepszemléjét mikor a vizeket kitalálták annyi forrasért cserébe a napok emelkedőin csonkig égő csokokért a tavasz szájában összekocanó felhőkért mikit higanys villám sem csitít utcaportér mit elver az árnyék a lobogó levegő kalapdíszeért mutatos ág az ősz most csapzott sziszegés a horpadó város fölött nyilvános hasfal a köd közbeszurt tornyokból raddfeszülök elharaplak mint görseled káromkodást maros vergődő köldöksinor ó én aradi kivagyódom ki itt születettel volna messzehalkusz félrevont egekkel tetőtől talpig lábujjhegyen vársz rám északra a nyártól

FILMENCIKLOPÉDIA

A Romániai Filme- sek Egyesülete Caietul cinefilmek című gyűj- zékét, az 1949 és 1969 között gyártott összes hazai filmek címét. A- datokat tartalmaz filmjeink hazai és kül- földi sikereiről, a világ filmtermeléséről, a leg- jobb filmekről és a legnagyobb klasszasi- rangzatát, román és külföldi filmszínházak rövid életrajzát (az é- lettrajzokat fehér-feke- tei fényképek kísérik). Közli a könyv az é- vek folyamán nemzet-

közi díjat nyert román játé- és dokumen- tumfilmek címgyűj- zékét, az 1949 és 1969 között gyártott összes hazai filmek címét. A- datokat tartalmaz filmjeink hazai és kül- földi sikereiről, a világ filmtermeléséről, a leg- jobb filmekről és a legnagyobb klasszasi- rangzatát, román és külföldi filmszínházak rövid életrajzát (az é- lettrajzokat fehér-feke- tei fényképek kísérik). Közli a könyv az é- vek folyamán nemzet-

Pataky Sándor-emlékkiállítás

nya. Ez utóbbitól tanulja el az ak- varell-technikát, melynek később maga is nagy mestere lesz.

A rajztanár mestert nem tudja befejezni, mert egymást követik a csapások. Elvesztí batyját, növé- rét, majd anyja megvakul. Félbe- szakítja tanulmányait, utazik A- radra s a Márafesti utcai iskola tanítója lesz. Magánaton megsze- rzi a femipari szakrajzképző kepe- sítőt Kolozsvárról, majd az aradi tanonciskolába kerül, ahol gepipari szakrajzot tanít. Ekkor már sza- badidejében több tollrajzot és kis- sebb olajfestményt is készít.

Ezekből a kis olajfestményből kerül egy Urhegyi Alajos kezébe, aki azt 1904-ben a Budapesti Nem- zeti Szalonban kiállítja. A várat- lan fordulat boldogsággal tölti el a fiatal tanárt, de lelke mélyén még mindig matematikus szeretet le- ni.

Ekkor próbálkozik már az akva- rell-technikával is. E korszakból való „Radna fele” című munkája, amely már a festő akvarell-kész- téséről tanusodik. 1908-ban Ball. Bela biztatására megrendezi első önálló kiállítását, az akkori szokás- szerint, a mai Ion Slavici könyv- kereskedés kirakataiban. Az Arad' Közönség felfigyel munkáira, neve egyezsre ismertté válik. Az 1910-

es pesti kiállításon már egy olaj- festménnyel szerepel.

Az 1911-ben rendezett első ara- di közös kiállítás sikere ösztönö- ző leg hat a fiatal művészre. Össe- gyűjtött pénzen külföldre utazik: meglátogatja a becsi, münchen- drezdai, firenzei és velencei mu- zeumokat s megismerkedik híres- mesterek alkotásaival. Nagy ér- deklődéssel és rokonszenvvel ta- nulmányozza a francia impresszi- onistákat és az angol akvarellisták leheletfinomságu remekműveit, a- melyek nagy hatást gyakorolnak rá. 1912-ben ellátogat az Adriai- tenger partjára és Lussim Piccoló- ban festget.

Beindultes alkotó munkáját a háború kitörése egy időre megör- tette. A frontszolgálatról csak 1918 decemberében kerül haza. Ekkor szilárdan elhatározza, hogy a mű- vész pályán marad és továbbkepe- zt magát. Elutazik a nagybanai szabadföld-iskolába, de nem ma- rad sokáig itt, szabadságszerető e- gyénisége nem tud alkalmazkodni a köztársasághoz.

Rész vesz tizenegy aradi festő közös kiállításán, ahol akvarellje- kben az érdeklődés középpontjába kerülnek. A következő évek nagy- banvai, majd kolozsvári egyéni ki- állításai, megnyitják előtte a mű-

vészi karrier útját. Odaadással dol- gozik, békapszolodik a román és a hazai magyar művészek közös mozgalmaiba, melynek célja me- teremteni és fejleszteni Erdélyben és természetesen Aradon is a mű- vészeti életet. Egyms után jelen- nek meg cikkei, amelyekben a Ma- ros völgyének és Erdélynek mű- vészeti tagadadagságával foglalko- zik. Ezeket a feldolgozatlan festői tájakat tanulmányozza szeretettel és odaadással. Finom és érzékeny szinkulturál jeleníti meg a hegy- vidék és az Alföld szépségeit, az évszakok, a táj hangulatának és é- letének változásait. Behatóan fog- lalkozik a kultúra legelhagyatott- labb negyedével, tanulmányozza az itteni életmódot és embertipu- sokat.

Bejárja Honctó, Alvaca, Halmagy és Bárfihunyad vidékeit, megörö- kíti gyönyörű tájait, népviseleteit és változatos vásári jeleneteit.

1928—29-ben baráti meghívásra Csehszlovákiaba látogat. Ez az utazás nagy hatással volti művészetére. Stílusa kitisztul, látóköre széle- sedik, rajzkészsége erősödik és kikü- szóbbi eddigi árnyék és világítá- brázolásának, kimenységének, színe- rei szebbek, finomabbak lesznek. Felfedezte a „motívum-meglátás” na- kánvadását.

Hazatérése után egyénis utár

rendezi egyéni kiállításait Ithton és külföldön. Utazik, kutat és dol- gozik. Képein megélednek az abra- di hegyek komor zarközött- ságukkal, a Szekelykő, Retyezát és Vörös-nak-i hegyek lenyögő- ző szépségeivel, a Zsil-völgye ködös, paratelt tájaival. Nemcsak a ter- meszet varázslatos szépségei ra- gadják meg figyelmét, hanem a színpompás népviseletek és a helyi népművelők jellegzetes ti- pusai is.

A negyvenes években a művész fő témája a már eddig is kedvelt Maros-völgy lesz, a benne lejtászó- dó jelenségekkel és alakokkal (ha- lászok, furdózók, fűzfás részeket stb.). Finom fatyolós színeivel si- került elénk varázsolnia a vidék jellegzetességeit.

1948-ban a 3-as számú Biceum rajztanára. Har- évig tanít, s az ekkor látszólagos hanyatlás után al- kotásai lendülete 1954-ben művé- szeti kiteljesülésé- nek korszakába lép.

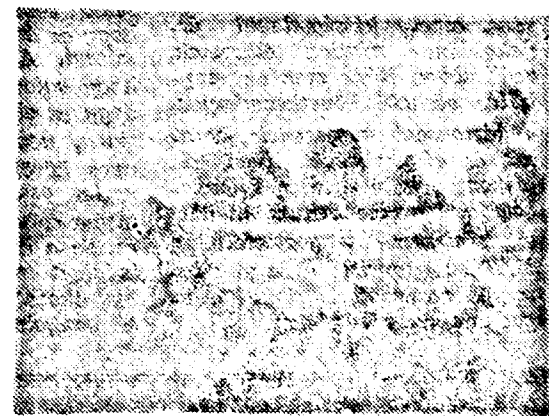
A kiállítás gaz- dag és változatos anyaga tanu- bizonysága a be- rekezett művész na- gasrendű termé- szetlátásának és széleskörű szin- skalitásának. Mű- vészi méltasá- ga

olyan magaslaton áll ekkor már, hogy ugyanarról a tájrészletről több képet is megfest. Valamennyi más és más, aszerint, hogy milyen evszak és milyen levegőjatek ih- lette megörökítést.

Munkásságának elismeréseként 1968 július 18-án az idős mestert kitüntették Románia Szocialista Köztársaság negyedik fokozatú kul- turalis érdemrendjével.

A Központi Szövetség a- radi fiókjának kiállító terebén (Vasile Alecsandri utca 1-2.) meg- nyit lártal, amelynek anyagát magángyűjők képeivel is kiege- zítették (ezuton mondunk köszö- netet a támogatóknak) híven szemlé- teti Pataky Sándor akvarellműve- zetének fejlődését.

FERENCZ IRMA, a Megyei Múzeum képművészeti szakosztályának vezetője

PATAKY SÁNDOR. Maros-kanyar (akvarell)

NEMZETKÖZI ÉLET

ENSZ

A különböző bizottságok munkálatai

NEW YORK. — C. Alexandrova, az Agerpres tudósítója közli:

Az ENSZ-közügyes jogi bizottsága megállapodást fogadott el a különleges diplomáciai küldetésekre vonatkozóan. A megállapodást a nemzetközi jogi bizottság dolgozta ki.

A vitázó ülésen Dumitru Ceausu román külügyminiszter hangzott el, hogy Románia fontosnak tartja az államok részvételét sokoldalú általános megállapodásokban, kinyilvánítva az összes államoknak azt a jogát, hogy részt vegyenek azokban a sokoldalú szerződéseknél, amelyeknek célja törvénybe iktatni és fokozatosan fejleszteni a nemzetközi jogot, valamint bármilyen más egyetemes jellegű szerződésben.

Az ENSZ-közügyes gazdasági bizottságában határozat-tervezetet terjesztettek elő, amely ajánlja az

összes nemzetközi intézményeknek és ügynökségeknek, hogy adjanak meg minden támogatást a gyarmati iga ellen küzdő népeknek. A tervezet ajánl 16 ország felhívja a nemzetközi intézményeket és ügynökségeket, különösen a Világbankot és a Nemzetközi Valuta Alapot, hogy vonjon meg minden támogatást Portugáliától, a Dél-afrikai Köztársaságtól és Rhodesiától.

Az ENSZ-közügyes 3. számú bizottsága elfogadta a gazdasági és szociális tanács határozat-tervezetét a háborús bűnök büntetéséről. A határozat felhívja az összes államokat, tegyenek intézkedéseket a háborús és emberiség elleni követett bűncselekmények kivizsgálására, valamint a vetkések leartóztatására és megbüntetésére. A dokumentum azt ajánlja mind az államoknak, az országoknak, amelyek

nem írták alá vagy nem ratifikálták a háborús és emberiség elleni bűnök elvülhetetlenségére vonatkozó megállapodást, valamint a népiatas megbüntetéséről szóló 1948-as megállapodást, hogy írják alá és ratifikálják azt. A határozat hangsúlyozza, hogy az ENSZ-közügyes 25. ülésének határozatában meg kell vizsgálni a háborús bűnök kiadására és megbüntetésére vonatkozó intézkedéseket.

Az ENSZ most először vitatta meg nyilvánosan a Song My-i tömegmészárlást. A szociális, humanitárius és kulturális bizottságban a háborús bűnök megbüntetésére vonatkozó határozat-tervezet megvitatása során Algéria, a Szovjetunió, Szaúd-Arábia és Kuba képviselői említették az amerikai csapatok Song My-i kegyetlenkedéseiről. Algéria képviselője hangsúlyozta, hogy az agresszió, a megszállás és az expanzió elkerülhetetlenül magával hozza a háborús bűntetteket és a népirtást. Nyikolaj Tarasov, a Szovjetunió küldötte rámutatott, hogy a háborús bűnök megbüntetésének problémája nagyon is időszerű.

Eltemették Kliment Jefremovics Vorosilovot

MOSZKVA. — L. Duja, az Agerpres tudósítója jelenti:

Szombaton eltemették Kliment Jefremovics Vorosilovot, V. I. Lenin hű tanítványát és harcosát, a Szovjetunió fegyveres erőinek egyik aktív megszervezőjét, a Szovjetunió kiváló párt- és állami aktivistáját.

Gyászinduló akkordjai mellett indult el a gyászmenet a Szakszervezetek Hazától a Vörös tér felé. A koporsót szállító ágyutalpat az elhunyt rokonai, közeli barátai követték. Ott volt L. I. Brezsnyev, N. V. Podgornij, A. N. Koszigin, a Szovjetunió több más párt- és államvezetője, régi párt- és állami aktivisták, a dolgozók képviselői. A gyászmennetben ott voltak a temetésre érkezett külföldi küldöttségek tagjai is.

A temetésen részt vettek Moszkvában akkreditált diplomáciai képviselők.

viseletek vezetői, katonai, légi és tengerészeti attasék.

A Vörös téri Lenin Mauzóleum előtt sorra került gyászyűlést N. V. Podgornij, az SZKP KB Politikai Bizottság tagja, a Legfelsőbb Szovjet Elnökségének elnöke nyitotta meg. Bucsuvszket mondott még V. V. Grisin, az SZKP KB Politikai Bizottság pottagja, az SZKP Moszkva városi bizottságának első titkára, A. A. Grecko, a Szovjetunió marsallja, honvédelmi miniszter és Kazacsenko luganszki munkás.

Ezt követően szovjet párt- és államvezetők vállukra emelték a koporsót és a Szovjetunió állami himnuszának akkordjai mellett, diszkrét eldördülés közben leeresztették a Kreml falánál lévő sírba.

A fegyvernemek képviselői disz-felvomulással vettek utolsó búcsút Kliment Jefremovics Vorosilovtól.

A külföldi sajtóból

Vorster nehézségei

Albert Hertzog volt miniszter, a dél-afrikai politikuskon konzervatív szarnyának vezetőjét kizárták a kormányon lévő Nemzeti Pártból, mert heresen ellenezte, s a dél-afrikai érdekekre károsnak és „rendkívül liberálisnak” nevezte Johannes Vorster miniszterelnök politikáját.

A most 70 éves Hertzog, aki a nacionalisták 1948. évi hatalomrajutása óta képviselője a transvaali Ermelo városnak, a legszélsőségsébb apartheid híve.

Hendrik Verwoerd volt miniszterelnök 1966. évi meggyilkolása óta a Dél-afrikai Köztársaság legjelentősebb politikai eseménye kétségkívül az, hogy Hertzogot kizárták a kormányból. Számos dél-afrikai szemében Hertzog jelképezte az olyan miniszterelnökök „régi iskoláját”, mint Malan, Strydom, vagy Verwoerd, akik a Dél-afrikai Köztársaságban kidolgozták és könyörtelenül alkalmazták a fajok teljes kiárválasztásának politikáját. Vorster, aki 1967-ben került kormányra, mindenekelőtt azért akart „enyhíteni” ezen a politikán, hogy a világközvélemény szemében kedvezőbb színben tüniesse fel a Dél-afrikai Köztársaságot, s kiragadja nemzetközi elszigeteltségéből. Vorster az idén már odaig ment, hogy diplomáciai kapcsolatokat létesített Malacával, s általános meglepetésre Cape Town és Pretoria utcáin színesbőrű diplomataok jelentek meg. Anélkül, hogy belföldi viszonylatban feladta volna az apartheid elveit, Vorster azt is megengedte, hogy más országokból színesbőrű sportolók is szerepelhessenek a kizárólag fehérnek számára fenntartott dél-afrikai pályákon.

Ez ingerelte „lázadásra” Hertzogot és ultrakonzervatív híveit és emiatt robbant ki az első komoly válság, amely meggingatta a Nemzeti Párt egységét.

A pártban belül azonban korlátozott Hertzog befolyása, mert csak a tagság öt százaléka támogatja a szélsőséges irányvonalat. Országos viszonylatban és választási szempontból azonban nagyobb az ultrák bánsa, mert a fajuk kiváltságai, hoz görcsösen ragaszkodó fehér káspolgárok szintén helytelenítik Vorster „enyhítő” intézkedéseit.

(Afrique Nouvelle)

Az USA külügyminiszterének megbeszélései Bonnban

BONN (Agerpres).

William Rogers amerikai külügyminiszter egy napos hivatalos látogatás után szombaton este Bonnból Brüsszelbe utazott. Fogadta Willy Brandt kancellár, ezenkívül két ízben tanácskozt Walter Scheel nyugatnémet külügyminiszterrel.

William Rogers bonni sajtótervezetén kijelentette, hogy a brüsszeli NATO-ülések eredményeiről és a Kelet-Nyugat kapcsolatokról tárgyal a nyugatnémet vezetőkkel.

Mint hangzott, az Egyesült Államok NATO-politikája nem változik és 1971-ig az Európában lévő amerikai csapatállomány is változatlan marad. A Közös Piac tagállamok hagai összejevetelével kapcsolatban kijelentette: a kormány nem osztja egyes amerikai

körök aggodalmait az Európai Gazdasági Közösség bővítése ügyében.

Az amerikai-nyugatnémet kapcsolatokat kiválóak, az USA helyesli az új nyugatnémet kormány európai politikáját — mondotta Rogers. Mint hozzáfűzte, ilyen értel-mű szemelvény levelet hozott Nixon elnöktől Brandt kancellárnak.

Az európai gazdasági együttműködési liga értekezlete

BRÜSSZEL. (Agerpres).

Brüsszelben tartotta meg munkálatait az európai gazdasági együttműködési liga harmadik keréksztal-értekezlete, amelynek tárgya a Kelet-Nyugat gazdasági együttműködés volt.

A munkálatakon 18 európai országból érkezett szakembereken kívül részt vett az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának ügyvezető titkára és más európai és nemzetközi gazdasági szervezetek képviselői is. A Romániai képviselő küldöttséget N. N. Constantinescu professzor vezette, akik az összejövetel alelnökévé választottak meg.

A hírgyűnökségek jelentik

BERN. — Svájci külügyminiszter tartott Ausztrália külügyminiszterével az azzal kapcsolatban, hogy Vietnami Pilatus-Porter repülőgépeket használnak. A jegyzék követeli, hogy azonnal vonják ki ezeket a gépeket Vietnamból, mert ellenkező esetben Svájc beszünteti eladásukat Ausztráliá számára.

Svájci alkotmány tiltja olyan anyagok szállítását, amelyeket katonai célokra használhatnak hadban álló országok.

PRÁGA. — Prágában aláírták az 1970. évi csehszlovák-mongol árucere- és fizetési megállapodást. Amint a CTK közli, az előző hosszulejárta kereskedelmi egyezmény előírásaihoz képest a jövő évben gyorsabb ütemben fejlődik majd a kereskedelem Csehszlovákia és a Mongol Népköztársaság között.

DAKAR. — Dakarbani aláírták a Jugoszlávia és Szenegál közötti kulturális-tudományos cserek programját, amelyet 1963-ban aláírt 6 éves egyezmény keretében valóstának meg. Ezt az egyezményt ugyanakkor további 6 évre meghosszabbították.

PÁRIZS. — Amint Jean Rey, az Európai Gazdasági Közösség bizottságának elnöke közölte, július 1-én hivatalos tárgyalások kezdődnek Nagy-Britannia közös piaci belépéséről.

VARSO. — Bialystok lengyel város lakosai december 5-én szokatlan égi tümenynek voltak szemtanúi. A Nap körül szivárvány színében pompázott látták. A jelenséget csaknem egész nap láthatták. Az ilyen természeti tümenyek annak tulajdoníthatók, hogy a nagy magasságban lebegő felhők jégkristályain áthaladó napsugarak megtörnek.

ROMA. — A csillag-grippe járvány csaknem egész Olaszországba kiterjed. A nátházaknak ezt a fajtáját azért nevezték így el, mert ugyanolyan tüneteket jelez, mint az Apollo-10 űrhajósainak betegsége, nevezetesen igen magas láz, erős has- és fejfájás. Noha az orvosok szerint a betegség nem rosszindulatú, igen sok lakos jelentkezik oltásra. A legutóbbi adatok szerint a járvány kiterjed az ország lakosságának körülbelül 20 százalékára.

WASHINGTON. — Az atomenergia-ügyi bizottság közölte, hogy a nevadai kísérleti telepen újabb föld alatti atomrobbantást hajtottak végre. Ennek ereje 20 000 tonna trinitrotoluolnak felel meg. Ez volt a 23. idői robbantás, 1963 óta pedig a 197-ik.

CARACAS. — Venezuelában több tüntelést rendeztek a diákok tiltakozásul a rendőrségi megtorlások és az egyetemi autonómia megsértése ellen. Caracasban és az ország más városában több mint 100 diákot letartóztattak. A rendőrség tüzet nyitott a diákokra, akik közül mintegy 30 megsebesült — közli a France Presse.

NATO-ÜLÉSSZAK — A NÉZETELTÉRÉSEK JEGYÉBEN

A NATO miniszteri tanácsa téli ülészaka ismét beigazolta, hogy jelenlegi nemzetközi kérdésben merőben különbözőek a vélemények a tagállamok között. Ez főként az európai biztonsági problémáinak megvitatása során történt. Mert a brüsszeli ülészak egyik fő témája nyilvánvalóan az európai biztonság volt. Az európai légkör javításának gondolata és az európai biztonsági konferencia összehívását felvető budapesti felhívás ugyanis köztudomásúlag nagy visszhangra talált a közvélemény körében, s ezt a legtöbb NATO-tagállam is kénytelen volt tudomásul venni. Az európai biztonság problémája tehát a dolgok természeténél fogva is fő kérdésként merült fel Brüsszelben, ami a nemzetközi viszonyok logikus fejleményének tekinthető.

Nem értékeltem K. C. Thalernek, a United Press International neves hírmagyarázójának megállapítását: „a kisebb tagállamok, élen a skandináv országokkal inkább szeretnék volna pozitívan válaszolni a kelet-európai országok javaslataira az európai biztonsági konferenciát illetően”. Valóban, a skandináv országok és néhány más tagállam fogékonyabbnak mutatkozott a kollektív európai biztonsági rendszer gondolatára, mint a többi ország. Természetesen senki sem vonja kétségbe azt, hogy az értekezletet elő kell készíteni. A kérdés azonban az, hogy vajon a NATO azáltal, hogy az előkészítésre helyezi a súlyt, nem palástolja-e bizonyos körök szándékát az értekezlet összehívásának halogatóására és végül megtorpedozására. Ez a kérdés annál is inkább indokolt, mivel az említett nyilatkozat ismét feljuttja (kissé bonyolultabb formában) a

Más NATO-tagállamok azonban, főként az USA, igyekezett lekicsinyelni a szocialista országok javaslatait és lényegében azt akarta elhitetni a jelenlévőkkel, hogy minél később kerül sor az európai biztonsági értekezletre, annál jobb.

A merőben eltérő álláspontoknak ez az összeállítását idézte elő azt, hogy az ülészak az eredeti programmal szemben kitolódott. Ezt tükrözte a közvélemény, főleg pedig az európai kérdésekkel kapcsolatban kiadott nem tudásos meggyőző nyilatkozat. Bizonyos jelek arra mutatnak — állapítja meg a France Presse, — hogy „az újabb előrelépés híveinek sikerült részben érvényesíteniük nézeteiket”. Más jelek viszont arra vallanak, hogy az enyhülés folyamatának gátolása érdekében érdekelt erők még mindig jelentékeny befolyással rendelkeznek. A dokumentumok nem utasítják el az európai értekezlet gondolatát, de ezt olyan feltételekkel rendelik alá, amelyek indokolatlannal meghosszabbítanák az előkészítési időszaktól. Természetesen senki sem vonja kétségbe azt, hogy az értekezletet elő kell készíteni. A kérdés azonban az, hogy vajon a NATO azáltal, hogy az előkészítésre helyezi a súlyt, nem palástolja-e bizonyos körök szándékát az értekezlet összehívásának halogatóására és végül megtorpedozására. Ez a kérdés annál is inkább indokolt, mivel az említett nyilatkozat ismét feljuttja (kissé bonyolultabb formában) a

NATO miniszteri tanácsa tavaly nyári reykvíki ülészakának javaslatait, a „konvencionális fegyverek kölcsönös és összehangolt csökkentéséről” az E-szakatlanti Paktum és a Varsói Szerződés között. Ez a javaslat most is, akárcsak megszövegezők, amilyen pótmegoldásoknak tűnik, amely az általános és teljes leszerelést, elsősorban pedig a nukleáris leszerelést helyettesítené. Igen sokatmondó, hogy Franciaország, amely Reykvíkban nem volt hajlandó csatlakozni ehhez a javaslathoz, Brüsszelben is fenntartotta ezt az álláspontját. Maurice Schumann az elutasítást azzal indokolta, hogy Franciaország véleménye szerint nem a blokkok közötti enyhülésre, hanem egy általános európai enyhülésre van szükség. A reykvíki javaslat napirendre tűzése az esetleges európai biztonsági értekezleten azt jelentené, hogy felelőségek tekintik az európai semleges és el nem kötözött államok részvételét az értekezleten, és megkerülnek egy ilyen összejevetel legényesebbé céltűzését, amely Párizs véleménye szerint Európa többökre osztásának megszüntetését.

A NATO-nyilatkozat kitételét annál is inkább fenntartással kell fogadni, mivel az ülészak különleges figyelmet fordított a paktum katonai erősítésére. Ha a közleménynek a katonai előkészületekkel foglalkozó számos szakaszt tekintjük, nem hanyagozhatjuk tudásos meggyőzőnek a békés javaslatok felkarolását bizonygató kitételét. Eppen ezért csak később lehet pontosan megállapítani a brüsszeli ülészak dokumentumainak tulajdonképpeni értelmét.

N. RATES

Élénk diplomáciai tevékenység a rabati csúcsértekezlet előkészítésére

Élénk diplomáciai tevékenység folyik az arab országokban a rabati csúcsértekezlet előkészítésére, valamint a Szaúd-Arábia és Dél-Jemen Nepi Köztársasága közötti határvisszalrendezési lehetőségeinek felkutatására.

Ahmed Al Javari iraki közoktatási miniszter szombaton Rijadba érkezett, hogy átadja Fejszal szaúd-arábiai királynak Hassan Al Bakr iraki elnök személyes üzenetét. Az iraki államfő szintén szombaton fogadta a Bagdadban tartózkodó Hassan Sabri El Kholit. Az EAK elnökének személyes megbízottját.

Hassan Abbas Zaki, az EAK gazdasági és külkereskedelmi minisztere befejezte tanácskozásait Fejszal szaúd-arábiai királlyal és más személyiségekkel, s ezzel véget ért hivatalos látogatása Rijadban.

Gamal Abdel Nasszer elnök Kairóban fogadta Reda Guedira ma-

rokkói államminisztert, akit II. Hasszan marokkói király az arab csúcsértekezlettel kapcsolatban küldött Egyiptomba. Ugyanilyen megbízatással utazott Szaúd-Arábiába Abdel Moneim Rifai jordániai miniszterelnök-helyettes és külügyminiszter, hogy átadja Fejszal királynak Husszein jordániai király üzenetét.

A Perui Kommunisták Párt KB plenáris ülése

LIMA. (Agerpres).

Limában véget ért a Perui Kommunisták Párt Központi Bizottságának plenáris ülése. A plénum behatóan foglalkozott az ország kinevezésének megvédésével, és elítélte a Southern Peru társaságot, amiért ellenőrzése alá akarja vonni a perui réztelkeket.

A plénum hangsúlyozta a párt szervezeti megerősítésének szükségességét, azt, hogy hatékony ellenőrzést kell bevezetni a pártfeladat teljesítése felett és hogy fokozni kell az alapszervezetek tevékenységét.